

นโยบายการส่งเสริมไทยมุสลิมเข้าเรียนในวิทยาลัยครู
และการใช้ชีวิตของนักศึกษาไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา

ก่อนที่จะวิเคราะห์ถึงการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลานั้น ควรจะพิจารณาถึงนโยบายในการส่งเสริมไทยมุสลิมเข้าเรียนในวิทยาลัยครู ความเป็นมาของปัญหาไทยมุสลิมไม่นิยมเรียนในโรงเรียนรัฐบาล แต่นิยมเรียนในปอเนาะ ตลอดจนการใช้ชีวิตของนักศึกษาไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลาก่อน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการปรับตัวทางสังคม

ความเป็นมาของปัญหาไทยมุสลิมนิยมเรียนในปอเนาะ สาเหตุที่ชาวไทยมุสลิมนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในปอเนาะมากกว่าโรงเรียนสามัญ จากรายงานการวิจัยของศูนย์พัฒนาการศึกษาภาคการศึกษา 2 ยะลา พบว่า มีสาเหตุใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการคือ

1) เกี่ยวกับศาสนา พระคัมภีร์อัลกุรอานของศาสนาอิสลามนั้นเป็นทั้งคำสอนของศาสนาและกฎหมายของสังคม จึงเป็นหน้าที่ของอิสลามิกชนทุกคนที่ต้องศึกษาวิชาศาสนาพระนาบีโมฮัมหมัดโคตรองกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา ในสังคมมุสลิมว่า "การศึกษานั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิง" ²

---

¹ ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคการศึกษา 2 ยะลา, รายงานการวิจัยเรื่อง สาเหตุที่ชาวไทยมุสลิมนิยมส่งบุตรเข้าเรียนในปอเนาะมากกว่าในโรงเรียนสามัญ, 3 - 12 เมษายน 2512, หน้า 12.

² สมาน ใจปราณี, ปอเนาะ (ยะลา : โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์ภาคการศึกษา 2, 2505), หน้า 2.

ดังนั้นผู้ปกครองจึงหวังอย่างยิ่งว่าปอเนาะจะอบรมสั่งสอนให้บุตรของตนรู้หลักศาสนา
ที่ตนนับถือและสามารถปฏิบัติศาสนกิจด้วยกันได้ถูกต้อง ส่วนนักการศึกษาที่มีความเห็น
อิทธิพลของศาสนาต่อแนวคิดและการกระทำของผู้ปกครองดังกล่าวมีมาก สมควรให้
เรียนวิชาสามัญควบคู่กันไป

2) เกี่ยวกับการศึกษา ผู้ปกครองเห็นว่าการศึกษาให้บุตรเรียนในปอเนาะตาม
ที่สังคมทำกันมาเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมในเวลาเดียวกันเป็นการรักษาประเพณี
และช่วยให้บุตรของตนเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องในสังคม สำหรับนักการศึกษา
มีความเห็นว่า อิทธิพลของประเพณีมีมากไม่เหมาะกับกาลสมัยและความเปลี่ยนแปลง
ของสังคม

3) เพราะไม่มีโรงเรียนประถมปลาย ผู้ปกครองเองไม่มีโอกาสได้เรียน
และยังไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อได้ เพราะไม่มีโรงเรียนประถมปลาย
ในหมู่บ้านของตน ในกรณีที่มีโรงเรียนปอเนาะอยู่ใกล้ๆ จะส่งบุตรเข้าเรียนที่
ปอเนาะเพราะสะดวก นักการศึกษาเองมักจะคิดว่าทางราชการเปิดโรงเรียนชั้น
ประถมปลายให้ยังไม่ทั่วถึงสำหรับผู้ปกครองที่ปรารถนาจะส่งบุตรเข้าเรียนต่อได้

จากสาเหตุทั้ง 3 ประการดังกล่าว เป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวไทย
มุสลิมไม่นิยมเรียนหนังสือไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุประการแรกคือ เกี่ยวกับการ
ศาสนา ชาวไทยมุสลิมบางส่วนมักเข้าใจว่าโรงเรียนไทยสอนไปในทางพุทธศาสนา
เพราะเข้าใจว่าไทยคือพุทธ ตลอดจนผู้สอนก็เป็นไทยพุทธ ประกอบกับความหวงลูก
หลานจะไม่ได้เรียนหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ จึงตัดสินใจไม่ยอมส่ง
บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว และที่หนักไปกว่าเหตุผลข้างต้นคือ เมื่อ
พ่อแม่ได้ยินลูกหลานที่เพิ่งเข้าเรียนใหม่ ๆ สามารถอ่านบทท่องจำที่มีสาระเกี่ยวกับ
พุทธศาสนา พ่อแม่จะกังวลใจและคิดว่าสิ้นเปลือง เช่นนี้ลูกหลานจะไม่รู้หลักธรรมที่ตน
ต้องการ จึงไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนเสียคือ ๆ ¹ ประกอบกับชาวบ้านโดยทั่วไปมัก

¹ ป้านจิมย์, "เรียนในโรงเรียนไทยบาปจริงหรือ", วารสารมุสลิมแคว้น,
ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (กันยายน - ตุลาคม 2517), หน้า 64.

นอกจากนี้ยังได้บัญญัติเป็นการบังคับอีกว่า

... บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องเอาใจใส่จัดให้บุตรภรรยาหรือผู้ที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของตนมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนอย่างน้อยเพียงพอปฏิบัติศาสนกิจตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามทั้งที่ห้ามและบังคับโดยถูกต้อง ถ้ามีฉะนั้นแล้วจะได้รับโทษทัณฑ์..."¹

จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องนี้มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการศึกษาในปอเนาะของชาวไทยมุสลิม นอกจากนี้แล้วก็ยังมีเหตุผลอื่น ๆ อีกที่มีส่วนสนับสนุนให้ชาวไทยมุสลิมนิยมศึกษาในปอเนาะ เป็นตนว่า การศึกษาในปอเนาะสะดวกกว่าการเรียนในโรงเรียนรัฐบาล เพราะไม่มีข้อบังคับ ไม่มีชั้น ไม่มีกำหนดเวลาเรียน ซึ่งตรงกับนิสัยความชอบอิสระของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้และที่สำคัญก็คือ สังคมชาวไทยมุสลิมนิยมยกย่องผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากปอเนาะ ในเรื่องนี้มีชาวต่างประเทศคนหนึ่งเข้ามาศึกษาที่ตำบลรูส มีแด จังหวัดปัตตานี ได้พบว่า "นักเรียนคนใดที่เรียนศาสนาเก่ง ๆ ผู้ปกครองของนักเรียนคนนั้นจะได้รับการยกย่องจากประชาชน และยิ่งกว่านั้น ถ้านักเรียนคนใดมีโอกาสได้ไปศึกษาวิชาศาสนาในต่างประเทศ ชื่อของนักเรียนผู้นั้นจะเป็นที่กล่าวขวัญถึงอย่างมากในหมู่ประชาชนทั่วไป"² ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึง

¹ เวียง สากรสินธุ์, สี่จังหวัดภาคใต้กับความมั่นคงแห่งชาติ (พระนคร : เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เสนอวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2511), หน้า 93 - 94.

² Thomas M. Frazer, Rusembilan : A Malay Fishing Village in Southern Thailand (New York : Cornell University Press, 1960), p. 294.

การให้เกียรติอย่างสูง แก่ผู้ที่ศึกษาศาสนาในวงสังคมของชาวไทยมุสลิม เป็นเหตุให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษาในปอเนาะเป็นจำนวนมาก ปอเนาะจึงเป็นศูนย์รวมของเยาวชน เพื่อมารับการศึกษาทางศาสนา สร้างทัศนคติให้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อและอื่น ๆ เป็นการดำรงสภาพสังคมของชาวไทยมุสลิมไว้อย่างเหนียวแน่น เป็นสังคมปิดขาดการผสมผสานกับสังคมของชาวไทยอื่น ๆ ในประเทศตลอดมา

นอกจากนี้ผู้นำของศาสนาอิสลามตลอดจนนักการเมืองที่ตองการแบ่งแยกดินแดนบางคน ยังถือเอาลักษณะที่แตกต่างกันทาง ภาษา, ศาสนา, ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ทำการโฆษณาชวนเชื่อ โดยฉวยโอกาสทำการสั่งสอนประชาชนว่า การพูดหรือการเขียนภาษาไทยนั้นเป็นบาป เพราะภาษาไทยนั้นเป็นภาษาของพุทธศาสนา ภาษาของอิสลาม คือ ภาษามลายู มุสลิมจึงไม่ควรพูดและใช้ภาษาไทย เป็นเหตุให้ประชาชนหลงเชื่อคำแนะนำที่ผิด ๆ ดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่นิยมส่งบุตรหลานของตนไปเข้าเรียนในโรงเรียน¹ พยายามหลีกเลี่ยงพระราชบัญญัติประถมศึกษาหรือให้เด็กลาออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นต้น ชาวไทยมุสลิมบางคน กล่าวว่า "คติทางศาสนาอิสลามบางข้อเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษา" หรือ "ทำให้ชาวไทยมุสลิมรังเกียจที่จะศึกษาภาษาอื่น" หรือ "การเรียนภาษาไทยนั้นเป็นบาป ผู้เรียนจะกลายเป็นไทย และถือศาสนาพุทธต่อไป"²

¹ เล็ก วานิชอังกูร, เหตุการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นราธิวาส บัศตานี ยะลา, (อัสส่าเนา), 29 พฤศจิกายน 2513, หน้า 1.

² อภัย จันทวิมล, ปัญหาเกี่ยวกับสี่จังหวัดภาคใต้, (ลพบุรี : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ ค่ายสมเด็จพระนารายณ์, 2507), หน้า 67.

คำกล่าวต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นคำกล่าวที่ไม่ค่อยจะตรงต่อความจริงนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คนที่พูดนั้นไม่รู้ซึ่งถึงหลักการของศาสนาอิสลาม หรืออาจเป็นคำกล่าวของบุคคลบางคนที่กล่าวออกไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ประชาชนบางส่วนหลงเชื่อผิด ๆ ไปด้วย

โดยทั่วไปแล้ว ศาสนาอิสลามส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในคัมภีร์กุรอ่านและหนังสืออื่น ๆ ในที่นี้ผู้เขียนจะยกตัวอย่างสัก 2 - 3 ข้อ เพื่อให้เห็นว่าศาสนาอิสลามส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพียงใด คือ "การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมชายและมุสลิมหญิง" อีกข้อหนึ่ง "ผู้ใดเรียนรู้ภาษาของอีกพวกหนึ่ง แนนแท้ปลอดภัยจากการหลอกลวงของบุคคลนั้น" ¹

การที่ชาวไทยมุสลิมนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมาก กว่าโรงเรียนรัฐบาลนั้น อาจเป็นเพราะว่าชาวไทยมุสลิมถือเอาบทบัญญัติของศาสนา เป็นธรรมนูญของชีวิต ดังนั้น จึงมุ่งศึกษาเฉพาะหลักศาสนาอิสลามแต่เพียงอย่างเดียว ² แม้แต่การศึกษาภาคบังคับ ชาวไทยมุสลิมก็ไม่ค่อยเห็นความสำคัญและไม่สนับสนุนชาวไทยมุสลิมจะถือว่าการเรียนจนจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประชาบาลนั้นเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ เพราะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใด ๆ ขึ้นมาเลย เพราะ

¹ เจ๊ะ อับดุลลาห์ หลัง ปู่เค๊ะ, มุสลิมกับสังคม, (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยการพิมพ์, 2506), หน้า 3.

² ดนอม ไวดนอมสัจย์, พอ, และคนอื่น ๆ "การป้องกันและต่อต้านการแทรกซึมบอนทำลาย", เอกสารวิชาการศูนย์ประสานงานปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ โรเนียว, 2510, หน้า 3 - 5.

ความรู้ ป.4 เอาไปทำอะไรก็ได้ เมื่อเด็กเรียนศีลธรรมก็ถูกสอนพุทธประวัติ ทำให้ชาวไทยมุสลิมจำนวนมากเข้าใจผิดไปว่า ครูไทยพยายามเปลี่ยนศาสนา ฉะนั้น การเรียนในโรงเรียนรัฐบาลจึงสู่การ เรียนศาสนาตามปอเนาะไม่ได้ ทำให้เป็นคนมีความรู้ทางศาสนา ภาษาอาหรับ ทำให้บุตรหลานได้รับความนับถือและมีหน้าที่มากกว่า การเรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 แต่มีใครเลย¹

มีผู้นำศาสนาอิสลามบางคนได้แสดงทัศนะอย่างน่าฟังว่า การที่ชาวไทยมุสลิมไม่ค่อยส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมหรือมัธยมของรัฐบาลนั้น ปัจจุบันนี้มีใ้ชาวไม่ยอมให้เด็กเรียน ชาวไทยมุสลิมเข้าใจและรู้ซึ่งดีถึงคุณค่าของภาษาไทย และการศึกษาแผนใหม่ ชาวไทยมุสลิมอยากให้เด็กเรียน แต่ต้องการให้เป็นการศึกษาในระดับที่สูงพอ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่พวกเขาพากันขาดแคลนทุนทรัพย์เพราะราคายางตกต่ำลงมาก ไม่สามารถส่งเสียให้เด็กเรียนได้ ซึ่งตรงกันข้ามสมัยสงครามสิ้นสุดใหม่ ยางมีราคาสูง พวกผู้นำทางศาสนาอยากให้บุตรหลานคนใดเรียน เพราะอยากมีหน้าที่ในวงราชการ² ฉะนั้น คำกล่าวที่ว่าไทยมุสลิมไม่นิยมเรียนหนังสือไทย รู้สึกว่าไม่เป็นความจริงทั้งหมด เขียร นิยม³ กล่าวว่

¹ ชงไชย แสงประดับ, "ทัศนคติของราษฎรในจังหวัดภาคใต้," วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนักศึกษา ปีที่ 6 สิงหาคม 2511, หน้า 17 - 23.

² ชงไชย แสงประดับ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

³ เขียร นิยม, "ไทยมุสลิมไม่นิยมเรียนหนังสือไทย", วารสารกรมบัญชีกลาง ปีที่ 13 เล่ม 3 (พฤษภาคม 2515), หน้า 25.

ผู้ปกครองนักเรียนชาวมุสลิม จำแนกออกเป็นสองพวกคือพวก "หัวใหม่" กับพวก "หัวเก่า" ฝ่ายที่ถูกเรียกว่า "หัวใหม่" โคอิชิบายว่า กลุ่มพวก "หัวเก่า" เป็นพวกไม่เข้าใจพระคัมภีร์โดยด่องแท หรือเข้าใจแต่ผิวเผิน เขาไม่ถึงเจตนารมย์ของพระคัมภีร์ ทำความเห็นโตแคบ ไม่ปรับปรุงความคิดเห็นให้คล้อยตามไปกับความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยยึดถือว่า อิสลามิกชนที่แท้จริงจะไปสนใจกับภาษา, ศาสนาอื่นโดยยอมเป็นบาปผิดพระโอวาท ก่อนอื่นเกิดมาแล้วจะต้องศึกษาพระคัมภีร์ และภาษาอาหรับ หรือภาษาของพระคัมภีร์นั้น บิคารมารคาได้ปล่อยปลดละเลยจนบุตรธิดาไม่ได้เล่าเรียนศาสนาและภาษานักต้องถูกพระเจ้าลงโทษ เป็นคนบาป ถึงตกนรกหรืออะไรทำนองนั้น

เพราะฉะนั้น กุลบุตรกุลธิดาทั้งหลายที่บังเอิญเกิดมาในครอบครัวที่บิคารมารคายึดมั่นในความคิดแคบนี้ ก็จะต้องสั่งสอนอบรมให้มุ่งงายตาม และถูกกีดกันในกาที่จะไปเล่าเรียนโดยเฉพาะภาษาอื่น และแม้ถึงว่า จะต้องถูกบังคับโดยกฎหมายของบ้านเมืองให้ต้องเรียนดีเรียนไปอย่างจำใจ เพียงแต่ป้องกันตัวไม่ให้กฎหมายลงโทษเท่านั้น เด็ก ๆ จากครอบครัวเหล่านี้ แม้จะนำหนังสือไทยไปบ้านพ่อแม่ก็ไม่ยอมให้นำขึ้นบนบาน และเด็กทุกคนจะต้องถูกบังคับว่า โรงเรียนเล็กจะต้องรีบกลับไปบ้านโดยเร็วที่สุดเพื่อจะได้มีเวลาไปท่องบนพระคัมภีร์ตอนเย็นและคำถามนิพนธ์แล้ว พ่อแม่ผู้ปกครองก็จะต้องได้รับบาป ¹

นี่คือ คำอธิบายที่รับฟังจากฝ่ายที่ถูกเรียกว่า พวก "หัวใหม่" หรือ "อิสลามใหม่" จากคำอธิบายนี้ แสดงว่าความไม่นิยมเรียนหนังสือไทยชาวมุสลิมนั้นมิได้อยู่จริงในเขต 4 จังหวัดนั้น แต่ไม่เป็นความจริงทั้งหมด โดยเฉพาะ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

ในเขตจังหวัดสตูลนั้น ผู้เขียนได้ไปเห็นมาด้วยตนเองว่า ไม่มีเส้นคั่นชัดเจน ระหว่างผู้ถือพุทธกับมุสลิม หมายความว่า ทั้งสองฝ่ายเข้ากันได้สนิท เช่น เมื่อฝ่าย พุทธมีงานทางศาสนา ฝ่ายมุสลิมก็ให้ความช่วยเหลือร่วมมือเป็นอย่างดี และใน ทำนองเดียวกัน เมื่อทางฝ่ายมุสลิมมีพิธีกรรมทางศาสนา ผู้ถือพุทธเพื่อนบ้านก็ ร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี การเรียนหนังสือไทยของเด็กอิสลามก็ไม่มีอุปสรรครุนแรง¹ สำหรับกลุ่มความคิดของพวกที่ถูกเรียกว่า "หัวใหม่" นั้นกล่าวได้ว่าไม่เพียงแต่จะไม่ คัดค้านการเรียนของเด็กแต่อย่างใดเลย ซ้ำยังให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การที่ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเรียนในโรงเรียน รัฐบาลนั้น มีสาเหตุสำคัญ 3 ประการคือ ประการแรก สาเหตุทางเศรษฐกิจ คือผู้ปกครองมีฐานะยากจน ประการที่สอง สาเหตุทางศาสนาคือ ชาวไทยมุสลิม ที่ไม่เข้าใจหลักธรรมศาสนาอิสลามอย่างถ่องแท้ มักตีความไปในแง่ที่ว่าการศึกษา ภาษาไทยเป็นบาป และชาวไทยมุสลิมกลุ่มนี้มักถือเอาบัญญัติของศาสนาเป็นธรรมเนียม ของชีวิต ดังนั้นจึงมุ่งศึกษาเฉพาะหลักศาสนาแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งความจริง แลควรอ่านสอนให้เรียนศาสนา แต่ก็ไม่ไดห้ามไม่ให้เรียนวิชาอื่น² ประการที่ สาม เนื่องจากค่านิยมทางสังคม (Social Value) เนื่องจากชาวไทยมุสลิม มีค่านิยมที่ว่าการศึกษาวงศาสนามาก ดังจะเห็นได้จากนักเรียนคนใดที่เรียนศาสนา เก่ง ๆ มักได้รับความนิยมนอกจากสังคม จึงทำให้ไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

2 ประสิทธิ์ เวชสวรรค์, "การพัฒนาการศึกษาเพื่อบูรณาภาพของจังหวัด ชายแดนภาคใต้" (พระนคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะรัฐประศาสน- ศาสตร์ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์), หน้า 94.

ในโรงเรียนรัฐบาล เป็นเหตุให้มาตราชูานการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย
กว่าประชาชนในภาคอื่นต่อไปจะไกลลวถึงปัญหาการศึกษา

ปัญหาเรื่องการศึกษา

สภาพการศึกษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไทยมุสลิมในปัจจุบันมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก มีผู้หนังสือไม่เกินร้อยละ 30 ของประชากรใน 4 จังหวัดภาคใต้ กล่าวคือ ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัด ยกเว้น จังหวัดสตูล ประมาณร้อยละ 80 - 85 พูดภาษามลายูในชีวิตประจำวัน เด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจะพูดภาษาไทยไม่ได้ ประมาณร้อยละ 72¹ แม้ว่าทางราชการจะไ้พยายามให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาวไทยมุสลิมเป็นอย่างมากแล้วก็ตาม แต่ประชาชนก็ยังขาดความสนใจที่จะเข้ารับการศึกษา ตามสถิติจะพบว่านักเรียนไทยมุสลิม เมื่อพ้นเกณฑ์การศึกษาบังคับแล้วจะไม่เรียนต่อในชั้นสูง สักส่วนของนักเรียนไทยพุทธกับนักเรียนไทยมุสลิมในชั้นประถมศึกษาที่มีมัธยมศึกษาแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือในชั้นประถมศึกษา จะมีนักเรียนไทยมุสลิมมาก พอขึ้นชั้นมัธยมศึกษาจำนวนจะกลับตรงกันข้ามทีเดียว นั่นคือ จำนวนนักเรียนไทยมุสลิมเป็นอัตราส่วนผกผันกับระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากในปีการศึกษา 2511 ได้มีการสำรวจจำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาใน 8 อำเภอ ของ

¹ พัทยา สายหุ, "จดหมายจากปักข์ใต้", ภาษากับการปกครอง", สังคมศาสตร์ปริทัศน์, ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (มีนาคม - พฤษภาคม 2509), หน้า 54.

จังหวัดปัตตานี โดยแบ่งแยกตามศาสนา ปรากฏว่ามีนักเรียนไทยมุสลิมชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 28.5 ส่วนในชั้นมัธยมศึกษา มีนักเรียนไทยมุสลิมเพียงร้อยละ 17.4¹ Astri Suhrke² ได้ให้ความเห็นในเรื่องปัญหาการศึกษาของเด็กไทยมุสลิมว่า

.... การออกจากโรงเรียนของนักเรียนไทยมุสลิมที่เป็นไปในอัตราสูงนั้น เป็นผลสะท้อนจากความขัดแย้งกันระหว่าง นโยบายการศึกษา กับการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนาหรือส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และดูเหมือนว่าเหตุผลสำคัญในการออกจากโรงเรียนของนักเรียนไทยมุสลิมก็คือ การที่ผู้ปกครองไม่เต็มใจให้เด็กเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เพราะเป็นการขัดกับการศึกษาศาสนา โดยเหตุนี้เองผู้ปกครองจึงนิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษาในปอเนาะ ซึ่งมุ่งศึกษาคัมภีร์กุรอาน ภาษามลายูและภาษายาวี

ในเรื่องปัญหาด้านการศึกษานี้ จังหวัดปัตตานี ซึ่งถือได้ว่ามีปัญหาเช่นเดียวกับจังหวัดยะลาและนราธิวาส ได้ชี้แจงอุปสรรคในด้านการศึกษาไว้ดังนี้³

1 ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2, รายงานการวิจัยทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิม, (ยะลา : โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ, 2512), หน้า 23.

2 Astri Suhrke, "The Thai Muslims : Some Aspects of Minority Integration", Pacific Affairs Vol. XLIII, No. 4 Winter 1970 - 71 .

3 จังหวัดปัตตานี, ขอบรรยายสรุปสภาพการณ์ของจังหวัดปัตตานี (ปัตตานี : โรงพิมพ์ มิตรภาพ, 2513), หน้า 38 - 39.

- 1) ผู้ปกครองยังไม่นิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าเล่าเรียนเหมือนจังหวัดอื่น ๆ แต่ชอบให้เรียนในคานศาสนาโดยเข้าเรียนในโรงเรียนปอเนาะ เพราะสังคมยอมรับและยกย่องผู้สำเร็จการเล่าเรียนทางศาสนามาก
- 2) มีเด็กขาดเรียนประมาณ 20 - 30 % เพราะผู้ปกครองยากจนต้องอพยพจากถิ่นที่อยู่ไปประกอบอาชีพชั่วคราวในต่างท้องถิ่น
- 3) เด็กจะพูดภาษาไทยเฉพาะในห้องเรียน เมื่อกลับไปบ้านก็พูดภาษาท้องถิ่น สำเร็จจากโรงเรียนไปแล้วแทบจะไม่ได้พูดภาษาไทย จึงไม่กล้าพูดในที่สุด กลืนหนังสือไทย
- 4) ประเพณีของท้องถิ่น สนับสนุนให้เด็กแต่งงานเร็วจนเกินไป จนแทบจะกล่าวได้ว่า ผู้หญิงในชนบทไม่มีโอกาสเป็นนางสาว จากสภาพเด็กหญิงก็เป็นนางที่เดียว และแต่งงานในระหว่างที่เรียนยังไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็มีไม่น้อย
- 5) หลักสูตร แบบเรียนและการเตรียมครูและกิจกรรมในโรงเรียน ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ยังไม่สนองความต้องการและความเชื่อทางศาสนาอิสลาม
- 6) วัฏครู ในบางท้องที่ขาดครูอยู่มาก เนื่องจากครูที่ผลิตขึ้นมาไม่ยอมไปทำงาน สาเหตุ
  - เพราะมีโจรผู้ร้ายคุกคาม
  - ความยากลำบากทุรกันดารในท้องถิ่น
- 7) โอกาสในการบำรุงขวัญ ไม่มีพิเศษกว่าที่อื่นทั่วไป เช่น โอกาสการศึกษาต่อ โอกาสในการพิจารณาความดีความชอบ
- 8) การศึกษานอกโรงเรียนโดยเฉพาะในท้องถิ่นยังมิได้ส่งเสริมให้กว้างขวางเท่าที่ควร เช่น การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

9) การเตรียมอาชีพในโรงเรียนโดยเฉพาะในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามยังไม่มี และยังไม่ได้ทำกันอย่างกว้างขวาง

10) ขาดการต่อเนื่องในการศึกษาต่อในทางศาสนาอิสลามในระดับสูง ต่อจากระดับชาติ คือการศึกษาศาสนาอิสลามในขณะนี้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ¹

ระดับต้น - ระดับอิมติคานี (เวลาเรียน 4 ปี)

ระดับกลาง - ระดับชานาอี (เวลาเรียน 3 ปี)

ระดับสูง - ระดับอาลี (เวลาเรียน 2 ปี)

11) นักเรียนขาดความพร้อมทางภาษาในชั้นประถมศึกษาจึงมีนักเรียนตกชั้นมากและไม่อาจเรียนต่อให้สูงขึ้นถึงขั้นทำงานได้

12) ชาวไทยมุสลิมที่มีอิทธิพลบางส่วนเชื่อว่ามุสลิมที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของไทย จะถูกลบลงความคิดในทางศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจทางศาสนาและการหาญฮุสรม

เมื่อได้ทราบความเป็นมาของปัญหาไทยมุสลิมนิยมเรียนในโรงเรียนปอเนาะ และปัญหาในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยขอกล่าวถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยในการส่งเสริมการศึกษาในภูมิภาคนี้ ตลอดจนการให้ทุนอุดหนุนการศึกษาในภาคศึกษา 2 และการใช้ชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา

เนื่องจากสภาพของสี่จังหวัดภาคใต้ มีสภาพและปัญหาแตกต่างไปจากส่วนอื่น ๆ ของประเทศ เพราะเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 80 % ที่เหลือประมาณ 20 % เป็นชาวไทยนับถือศาสนาพุทธและนับถือศาสนาอื่นเล็กน้อย ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในเขตนี้มีสาเหตุสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาทางสังคม ปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมือง เนื่องจากความแตกต่างในการนับถือศาสนา ภาษา วัฒนธรรม - - -

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, ระเบียบว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคศึกษา 2 (ยะลา : โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์, 2504).

ชนบทรวมนิยมประเพณีและคนส่วนมากยากจน จึงมีผลให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แยกตัวอยู่เฉพาะในกลุ่มของตน เป็นลักษณะสังคมปิด ขาดการติดต่อและความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้นับถือศาสนาอิสลามและผู้นับถือศาสนาพุทธ ประกอบกับชาวไทยมุสลิมบางกลุ่มยังมีความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลามไม่ถูกต้อง จึงมีนิกการเมืองฝ่ายตรงข้าม บางกลุ่มทำการยุยง เพื่อสร้างความเข้าใจผิด ก่อให้เกิดความแตกแยกและความไม่สงบทางการเมืองและการปกครองด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้กำหนดนโยบายความมั่นคงปลอดภัย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2512 โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้ดังนี้

" การศึกษา เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมมีจิตใจเป็นไทย พูดและใช้ภาษาไทยโดยทั่วไปนั้น ควรจัดทำโครงการปรับปรุงการศึกษาเฉพาะสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการด่วน โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กองอำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) และคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ ร่วมกันรับผิดชอบ นอกจากนี้มูลเหตุสำคัญบางประการที่ทำให้ประชาชน ส่วนมากในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่นิยมพูดหรือเรียนภาษาไทยนั้น ก็ควรจะได้รับการแก้ไขโดยด่วนเช่นเดียวกัน เช่น การแก้ไขทัศนคติที่ผิดปลาดในศาสนาอิสลามที่มีผู้บิดเบือนว่า การเรียนและพูดภาษาไทยนั้นเป็นความผิดทางศาสนา การแก้ไขเรื่องความขาดแคลนโรงเรียน การขาดแคลนครูในท้องถิ่นห่างไกล การขาดการส่งเสริมเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ อุปสรรคในการแปรสภาพปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ ความนิยมของคนไทยมุสลิม ที่ยังนิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาในประเทศคนศาสนา และการสนับสนุนส่งเสริมให้กรมประชาสัมพันธ์มีขีดความสามารถสูงยิ่งขึ้นในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงและแพร่หลายในจังหวัดชายแดนภาคใต้"

ตามนโยบายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวเพื่อปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อเร่งรัดให้ประชาชนสามารถฟัง, พูดและใช้ภาษาไทยได้โดยรวดเร็ว
- 2) เพื่อเปลี่ยนแปลงพื้นฐานเกี่ยวกับทัศนคติและจิตใจของประชาชนให้มีความรู้สึกภักดีต่อชาติ และให้มีความร่วมมือและสนับสนุนรัฐบาล
- 3) เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถอยู่รวมในสังคมกับคนไทย ซึ่งนับถือศาสนาอื่นได้ โดยไม่เกิดปัญหาขัดข้อง
- 4) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้ทัดเทียมกับประชาชนในจังหวัดอื่น

การดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จำเป็นจะต้องแก้ไข และปรับปรุงปัจจัยสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ พร้อมกันไปทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา การเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจและสังคม เพราะแต่ละปัญหามีความเกี่ยวพันกัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันอย่างแน่นหนา การแก้ไขจึงต้องกระทำกันอย่างจริงจังต่อเนื่องกันไป¹ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงมหาดไทย กรป. กลางโดยศูนย์พัฒนาชุมชนเขต ศูนย์ประสานงานปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ได้ดำเนินการอยู่แล้ว สำหรับคานกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานศึกษาธิการเขต 2

¹ จรูญ สุภาพ, "ปัญหาภาคใต้", ภัยใต้, (พระนคร : โรงพิมพ์กราฟิกอาร์ต, 2515), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

(ภาคศึกษา 2) จะต้องรับผิดชอบดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาคณะ และจะต้องประสานงานให้สอดคล้องกันทั้งกับฝ่ายปกครองและฝ่ายอื่น ๆ ที่มีส่วนในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายปฏิบัติงานของภาคศึกษา 2

เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว ภาคศึกษา 2 จึงได้กำหนดแนวนโยบายในการบริหารงานการศึกษา ภาคศึกษา 2 ดังต่อไปนี้¹

1) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นไทยมุสลิม ไม่นิยมพูดภาษาไทย โดยเฉลี่ยพูดภาษาไทยได้เพียงประมาณ 32 % เท่านั้น ชาวไทยมุสลิมนิยมพูดภาษามลายูเป็นประจำ แต่ในฐานะที่ประชากรเหล่านี้เป็นคนไทย ก็มีความจำเป็นที่จะต้องพูดภาษาไทย อันเป็นภาษาส่วนใหญ่ของประเทศได้ เพื่อประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกัน อันเป็นนโยบายที่จะต้องส่งเสริมภาษาไทยให้นิยมแพร่หลายออกไปสู่ประชาชนในอาณาบริเวณภาคศึกษา 2

2) เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ จึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้การศึกษาหาความรู้ในทางศาสนาอิสลามได้ดำเนินไปอย่างมีปึกแผ่น และทันสมัยตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันของประเทศ

3) เนื่องด้วยประชากรส่วนใหญ่ ยังขาดการปลูกฝังในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำนึกในเรืองชาติไทย ความสำนึกในความเป็นไทย ภาคศึกษา 2 จึงมีแนวทางที่จะปลูกฝังในเรื่องรักไทย

¹ ภาคศึกษา 2, แถลงผลงานประจำปีของสำนักงานภาคศึกษา 2 .

(ยะลา : โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์ภาคการศึกษา 2, 2513), หน้า 8.

นับตั้งแต่เริ่มโครงการ ปี 2501 เป็นต้นมา ภาคศึกษา 2 ได้มีการประชุม สัมมนา ประชุมอบรมครู ประชุมโต๊ะครู เจ้าของปอเนาะต่าง ๆ และการนิเทศ การศึกษา เป็นระยะ ๆ มา เรื่องสำคัญที่ตกลงให้ปฏิบัติและดำเนินการไปแล้วตาม ลำดับ เช่น ¹

1) การส่งเสริมให้ชั้นเด็กเล็ก หรืออนุบาลีใหม่มากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเด็ก ไม่มีพื้นความรู้ภาษาไทย เมื่อเขาเกณฑ์บังคับ การดำเนินงานนี้ว่าได้ผลพอสมควร กล่าวคือ มีชั้นเด็กเล็กเพิ่มขึ้น แต่ไม่แพร่หลายนัก ส่วนโรงเรียนอนุบาลแทบจะไม่ มีการเปลี่ยนแปลง เช่นในจังหวัดยะลา คงมีแห่งเดียวในอำเภอเมืองเก่าเดิม เพราะไม่ได้รับความนิยมจากประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนในโรงเรียน อนุบาลต้องเสียเงินมากก็เป็นได้

2) การขอความร่วมมือกับปอเนาะต่าง ๆ ให้มาขึ้นทะเบียนในฐานะเป็น โรงเรียนราษฎร์ ถ้าปอเนาะใดให้ความร่วมมือจะจัดเงินอุดหนุนให้เป็นปี ๆ ไป มากน้อยตามขนาดของปอเนาะและความร่วมมือที่ได้รับ เช่น การยอมรับหลักสูตร และแนวการสอนที่กำหนดให้ หรือการยอมให้เขาตรวจตราการสอน เป็นต้น ปรากฏ ว่ามีปอเนาะที่ให้ความร่วมมือมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และมีการพระราชทานรางวัล ปอเนาะ

3) การกำหนดระเบียบเงินทุนอุดหนุน นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะ เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2502

4) การกำหนดให้มีการสอนศาสนาอิสลามในทุกระดับชั้นของการศึกษา เพราะแต่เดิม มีการสอนเฉพาะในชั้นประถมศึกษาเท่านั้น

---

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

5) การจัดทำหลักสูตรและประมวลการสอน หมวดสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและสภาพทั่วไป ของประชาชน กำหนดเวลาเรียนให้สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง สำหรับเด็กเล็กให้หนักไปในทางสอนพูด โดยใช้เวลาประมาณ 3 - 6 เดือน เพราะเด็กส่วนมากพูดภาษาไทยไม่ได้เลย กรมสามัญศึกษาได้สั่งให้จังหวัดต่าง ๆ จัดทำประมวลการสอนของชั้น แรกภาคศึกษา 2 เรียกทุกจังหวัดมารวมกันทำ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นว่า รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาคนี้ โดยยึดการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีของราษฎรในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และมีเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวไทยมุสลิมได้รับการศึกษาสูงขึ้น โดยการจัดให้มีทุนอุดหนุนการศึกษาขึ้น

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยทุนอุดหนุนนักเรียนฝึกหัดครูในภาคศึกษา 2 ¹

ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยทุนอุดหนุนนักเรียนฝึกหัดครูในภาคศึกษา 2 พ.ศ. 2513 จากคำชี้แจงของระเบียบนี้ ทำให้เข้าใจเจตนารมณ์ของทุนดังนี้

"ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า สมควรมีวิธีการเพื่อสนับสนุนนักเรียนที่ถือศาสนาอิสลามในภาคศึกษา 2 ให้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนสูงขึ้น เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดี และเป็นกำลังแก่ประเทศชาติต่อไป เพราะเท่าที่เป็นอยู่ปรากฏ

¹
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยทุนอุดหนุนการศึกษาในภาคศึกษา 2 พ.ศ. 2513.

ว่า นักเรียนที่ถือศาสนาอิสลามที่สามารถเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวนน้อยมาก แมวาทกระทรวงศึกษาธิการได้วางระเบียบว่าควยทุนส่งเสริมการศึกษาไว้เพื่อเป็นทุนอุดหนุนให้แก่ักเรียนทั่วไปอยู่แล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่า ยังไม่เคยลดสมตามความมุ่งหมาย จึงได้วางระเบียบว่าควยทุนอุดหนุนการศึกษาในภาคศึกษา 2 นี้ขึ้นเพื่อเป็นทุนอุดหนุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ถือศาสนาอิสลามโดยเฉพาะอีกประเภทหนึ่ง นอกเหนือไปจากระเบียบว่าควยทุนอุดหนุนของกระทรวงมหาดไทย

ความมุ่งหมาย ทุนนี้มีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามในภาคศึกษา ๑ ที่เรียนดี มีความประพฤติดี ให้ได้เล่าเรียนในวิทยาลัยครูตามกำลังความสามารถและอุปนิสัย เมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้กลับไปสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ตามภูมิลำเนาของตนต่อไป

การให้ทุน

- 1) จำนวนทุนที่จะให้ในปีหนึ่ง ๆ นั้น จะให้ตามงบประมาณที่จะได้รับเป็นปี ๆ ไป
- 2) การให้ทุนแก่นักเรียนฝึกหัดครูชั้นปีที่ 1 ที่กำลังเรียนอยู่ในวิทยาลัยครูยะลาและวิทยาลัยครูสงขลา แบ่งเป็น 2 ประเภท ๆ ละไม่เกิน 2 ปี คือ
  - ก. ทุนประเภทประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
  - ข. ทุนประเภทประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง

คุณสมบัติของผู้ขอรับทุน

ผู้ที่จะขอรับทุน นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 2 แล้ว ต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีบิดาศาสนาอิสลาม
- 2) เป็นผู้ที่เกิดในท้องที่จังหวัดในภาคศึกษา 2 และมีภูมิลำเนาในจังหวัดที่ขอรับทุน
- 3) เป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี
- 4) มีสุขภาพดีและมีความประพฤติดี
- 5) ไม่เป็นผู้ซึ่งรับทุนการศึกษาอื่น ๆ อยู่ในขณะที่ขอรับทุนนี้

การแบ่งทุน

ให้คณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ภาคศึกษา 2 พิจารณาแบ่งทุนให้แก่จังหวัดต่าง ๆ ในภาคศึกษา 2 ตามความจำเป็นในการต้องการครู พร้อมกับระบุชื่อโรงเรียนที่กำหนดให้เป็นเจ้าของทุนของแต่ละจังหวัดเป็นรายปี

เมื่อได้พิจารณาแบ่งทุนแล้วให้ภาคการศึกษา 2 ประกาศจำนวนทุนแล้วแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

การรับสมัคร

ให้วิทยาลัยครูยะลาและวิทยาลัยครูสงขลาดำเนินการรับสมัครนักเรียนทุนฝึกหัดครู ตามประกาศจำนวนทุน ซึ่งภาคการศึกษา 2 แจ้งให้ทราบ

การประกาศรับสมัครรับนักเรียนทุนฝึกหัดครูให้แจ้งเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ผู้สมัครทราบ โดยมีรายการต่อไปนี้

- 1) คุณสมบัติของผู้ขอรับทุน
- 2) เงื่อนไขที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาโดยย่อ

- 3) รายชื่อโรงเรียนเจ้าของทุนของแต่ละจังหวัด
- 4) สถานที่และวันรับสมัคร

ให้ผู้ประสงค์จะขอรับทุน ยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่
วิทยาลัยครูนั้น ๆ

การคัดเลือก

ให้ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูแต่งตั้งกรรมการขึ้นพิจารณา
คัดเลือกไม่น้อยกว่า 3 คน โดยมีผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูนั้น ๆ
เป็นประธานกรรมการ

การพิจารณา

ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1) ให้แก่ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลที่ตั้งโรงเรียนเจ้าของทุนก่อน ถ้าไม่มีให้พิจารณาผู้ที่มีภูมิลำเนาในอำเภอหรือจังหวัดที่ตั้งโรงเรียนเจ้าของทุนตามลำดับ
- 2) ในกรณีที่มีผู้สมัครขอรับทุน มีคุณสมบัติตามข้อดังกล่าวข้างตนมากกว่าจำนวนทุนให้สอบคัดเลือก ผู้ใดคะแนนสูงเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกตามลำดับ

เมื่อการคัดเลือกเสร็จแล้ว ให้วิทยาลัยครูแจ้งผลการคัดเลือกไปยังภาค
ศึกษา 2 เพื่อแจ้งจังหวัดเจ้าของทุนและกระทรวงศึกษาธิการทราบ

เงินอุดหนุนและการจ่ายเงิน

ผู้ที่ได้รับทุนอุดหนุนนักเรียนฝึกหัดครูในภาคศึกษา 2 จะได้รับทุนอุดหนุน
ประเภทประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาทุนละ 1,500 บาทต่อปี และประเภทประกาศ-

นียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ทุนละ 2,500 บาท ต่อปี

การจ่ายเงินทุนอุดหนุนนี้ ให้แบ่งจ่ายเป็น 2 งวด ๆ ละเท่า ๆ กัน ดัง
ต่อไปนี้

งวดที่ 1 จ่ายให้ตั้งแต่เปิดภาคต้นของปีการศึกษา

งวดที่ 2 จ่ายให้ตั้งแต่เปิดภาคกลางของปีการศึกษา

ข้อผูกพันและการควบคุม

ผู้รับทุนจะต้องทำสัญญาการรับทุนไว้กับกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ศึกษา-
ธิการจังหวัด เจ้าของทุนเป็นผู้ลงนามในสัญญาแทนกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อผูกพันเกี่ยวกับการรับทุนอุดหนุนนี้ ให้ใช้ความในข้อความข้างล่างต่อไปนี้
แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง พ.ศ. 2507 โดยอนุโลม

ก) ผู้ที่รับทุนนี้ ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของวิทยาลัยครูที่ได้รับทุนการ
ศึกษาอยู่ โดยให้รายงานผลการศึกษาให้ภาคศึกษา 2 ทราบ เพื่อแจ้งจังหวัดเจ้า
ของทุน และกระทรวงศึกษาธิการทราบ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ข) การหมกฉีกรับทุน

นักเรียนทุนฝึกหัดครูจะหมกฉีกรับทุนดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออกจากวิทยาลัยครู
3. ถูกไล่ออกจากวิทยาลัยครู
4. สละสิทธิ์เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้รับทุน
5. ขาดคุณสมบัติของผู้รับทุน
6. เมื่อปรากฏว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย
7. ผลการศึกษาประจำปีอยู่ในระดับต่ำและต้องเรียนซ้ำชั้น

ค) การพิจารณาให้มหคสิทธิ์รับทุนตามขอ ข. ให้เป็นอำนาจของวิทยาลัย
ครูนั้น ๆ เมื่อมีการให้นักเรียนฝึกหัดครูผู้รับทุนคนใดมหคสิทธิ์รับทุนให้รายงานใหญ่
ที่เกี่ยวข้องทราบ

ง) ในกรณีที่ทบทวนตามขอ ข. ให้วิทยาลัยครูดำเนินการคัดเลือก
ผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบนี้เข้ารับทุนแทนนั้น แล้วรายงานให้ภาคศึกษา 2 ทราบ เพื่อ
แจ้งจังหวัดเจ้าของทุนและกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากจะมีทุนอุดหนุนการศึกษาในระดับฝึกหัดครูแก่นักเรียนไทยมุสลิมของภาค
ศึกษา 2 แล้ว ยังมีทุนการศึกษาในระดับฝึกหัดครูที่ให้แก่นักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของ กรมการฝึกหัดครูด้วย โครงการนี้ เรียกว่า :-

โครงการทุนการศึกษาในระดับฝึกหัดครูของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ดังต่อไปนี้

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการให้
ทุนการศึกษาในระดับฝึกหัดครูแก่นักเรียนไทยมุสลิม โดยส่งไปเรียนในสถานศึกษาฝึกหัด
ครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนด
โครงการทุนการศึกษาในระดับฝึกหัดครูของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยมี

1) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมนักเรียนไทยมุสลิมเหล่านี้ให้มีโอกาสศึกษา
ในระดับฝึกหัดครู เพื่อกลับมาทำการสอนในโรงเรียนของจังหวัดชายแดนภาคใต้
มากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนไทยมุสลิมได้เห็น และรู้จักประเทศไทยได้กว้าง
ขวางยิ่งขึ้น และได้มีโอกาสพบปะและอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นมากยิ่งขึ้น
ช่วยให้ความเข้าใจซึ่งกันและกันดีกว่าเดิม ทั้งนี้ได้มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

2) การคัดเลือก จังหวัดประกาศและดำเนินการคัดเลือกหรือสอบ
คัดเลือกตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ และให้มีคณะ

กรรมการการศึกษาของสภาจังหวัดเป็นกรรมการร่วมด้วย ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับทุน โดยต้องมีสัญชาติไทย นับถือศาสนาอิสลาม มีถิ่นกำเนิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับถึงวันสมัคร ฯลฯ นอกจากนี้ยังจะต้องมีคุณสมบัติอย่างอื่นครบถ้วน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการฝึกหัดครู ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง พ.ศ. 2507 ที่ไม่ขัดแย้งกับข้อนี้

3) ทุนอุดหนุน ได้มีการกำหนดเงินทุนอุดหนุนเป็นเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมการฝึกหัดครู จำนวนทุนละ 2,500 บาท ต่อปี และได้มีการวางระเบียบต่าง ๆ ในการเบิกจ่ายทุน การทำสัญญารับทุน และการจัดส่งบัญชีรายชื่อยุติบัตรทุนอุดหนุนและสำเนาสัญญารับทุนพร้อมการคำประกันอีกด้วย

4) เงินงบประมาณ ที่จะต้องใช้จ่ายตามโครงการนี้ ซึ่งได้แก่จำนวนเงินที่จะให้แก่แก่นักเรียนฝึกหัดครู กิจจากแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล พ.ศ. 2514 - 2519 ¹

นอกจากจะมีโครงการพัฒนาการศึกษาในภาคศึกษา 2 ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังมีโครงการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงมหาดไทยดังต่อไปนี้

โครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ามหาวิทยาลัยและโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน

โครงการนี้เป็นโครงการระยะยาว คือระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2519 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสนับสนุนให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้า

---

¹ กรมการปกครอง, "โครงการทุนการศึกษา ระดับฝึกหัดครูของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (อค์สำเนา) ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานโดยไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก ผลการดำเนินงาน ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2514 - 2515 ได้ดำเนินการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยมุสลิมเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตามโครงการจำนวน 73 คน ในปี พ.ศ. 2516 ได้ดำเนินการจัดส่งนักศึกษายชาวไทยมุสลิมเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 6 คน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 6 คน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 6 คน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 6 คน โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน 2 คน มหาวิทยาลัยศิลปากร 5 คน มหาวิทยาลัยมหิดล 5 คน สำหรับเงินทุนอุดหนุนการศึกษา มีผู้สมควรได้รับเงินทุนอุดหนุนการศึกษา คือ จังหวัดปัตตานี 4 ทูน ยะลา 4 ทูน นราธิวาส 4 ทูนและสตูล 4 ทูน และได้มอบเงินทุนอุดหนุนกับผู้ได้รับทุนอยู่ เพื่อศึกษาต่อจนสำเร็จอีก 26 ทูน รวมทั้งสิ้น 42 ทูน เป็นเงิน 114,000 บาท ¹

โครงการส่งเสริมการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการนี้มุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยไม่ต้องสอบคัดเลือก ส่วนใหญ่สนับสนุนให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนพาณิชย์การต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2514-2515 ได้จัดส่งนักเรียนไทยมุสลิมเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนพาณิชย์การต่าง ๆ โดยไม่ต้องสอบคัดเลือกรวม 27 คน ในปี 2516 ได้จัดส่งเข้าเรียนต่อในวิทยาลัยพาณิชย์การพระนคร 3 คน วิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี 2 คน - - -

¹ เอกสารการประชุมคณะรัฐมนตรี วันอังคารที่ 30 เมษายน 2517, (อัครสาวนา), หน้า 11.

วิทยาลัยปริตพิมุข 2 คน โรงเรียนพาณิชยการเซตุน 3 คน ¹

โครงการส่งเสริมชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ารับราชการ

โครงการนี้มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนชาวไทยมุสลิมเข้าศึกษาในสถาบันวิชาชีพ โดยเฉพาะ ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็สามารถได้รับการบรรจุเข้ารับราชการในสถาบันนั้น ๆ ได้ทันที เช่น โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย โรงเรียนกรมไปรษณีย์โทรเลข โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟและโรงเรียนศุลกากรักษ์ เป็นต้น ผลการดำเนินงานปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2513 - 2515 ได้จัดส่งนักเรียนไทยมุสลิมเข้าศึกษาในโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โรงเรียนกรมไปรษณีย์โทรเลข โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ และโรงเรียนศุลกากรักษ์ รวม 41 คน สำหรับในปี 2516 ดำเนินการจัดส่งเข้าเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แผนกผู้ช่วยพยาบาล 3 คน โรงเรียนไปรษณีย์โทรเลข 3 คน และโรงเรียนศุลกากรักษ์ 4 คน ²

การได้รับความสนับสนุนจากทางราชการหลายประการดังกล่าวข้างต้น นับตั้งแต่การดำเนินการในโรงเรียนปอเนาะ การผ่อนผันให้สิทธิพิเศษแก่นักเรียนไทยมุสลิมในการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาชั้นสูง ตลอดจนการส่งเสริมชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ารับราชการมีตำแหน่งหน้าที่ใหญ่ๆ อยู่ในท้องถิ่นของคนศาสนาเดียวกัน ย่อมเป็นทางหนึ่งที่แสดงโดยชัดว่า ไม่มีอคติเกี่ยวกับเชื้อชาติและศาสนาแม้แต่น้อย ก็ยังแสดงออกได้ชัดอีกว่า การเป็นผู้ได้รับการศึกษา

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

เล่าเรียนดี สนใจในการศึกษา ประพฤติปฏิบัติโดยตามไปกับความต้องการของท้องถิ่นดินแดนที่เขาอาศัยอยู่ ตามคำสอนของกูรอนั้นเป็นสิ่งที่จะต้อง ผู้ประพฤติก้อมไ้ได้รับความสุขความเจริญตามอัธยาของตน

อย่างไรก็ดี การที่เราเกณฑ์ให้เด็กมาเรียนในโรงเรียนทั่วไป ซึ่งจัดตามระเบียบแบบแผนราชการของไทย ๆ นั้น ก็เป็นบรรยากาศที่ทำให้ฝ่ายเคร่งศาสนาหวาดหวั่นไปว่า เราจะทำให้เด็กไทยมุสลิมกลายเป็นอื่น นอกเหนือจากการเป็นอิสลามิกชน เช่น มีการสวมมวก์ไหวพระ การมีพระพุทธรูปไว้บูชา และสิ่งสอนหลักศีลธรรม โดยอ้างอิงถึงคำสอนทางพุทธเป็นหลักเหล่านี้ อาจทำให้ผู้เคร่งศาสนาอิสลามมีความวิตกกังวลและหวาดระแวง จนไม่อยากจะให้บุตรธิดาไปโรงเรียนหรือเมื่อจำเป็นเพราะมีกฎหมายบังคับ ก็พยายามหลีกเลี่ยงอย่างสุดกำลัง

สำหรับเรื่องนี้ ผู้ปกครองชาวไทยมุสลิมควรจะหมกความวิตกกังวลได้แล้ว เพราะปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตร แบบเรียน พุทธศาสนา บางเรื่องบางตอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไปเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เพื่อจะจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการที่ ศธ. 0207 / 9462 ลงวันที่ 3 มิถุนายน 2514 มีใจความว่า ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า การสอนวิชาศีลธรรม แก่นักเรียนในภาคศึกษา 2 ซึ่งมีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามอยู่เป็นจำนวนมาก แบบเรียนที่ใช้โดยทั่วไปใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา ไม่เหมาะสมที่จะใช้สอนนักเรียนดังกล่าว ประกอบกับครูที่สามารถสอนศีลธรรมโดยใช้ขอบัญญัติทางศาสนาอิสลามเป็นหลักในการสอนมีอยู่น้อย กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นควรปรับปรุงการสอนวิชาศีลธรรม สำหรับสอนนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามโดยใช้ขอบัญญัติทางศาสนาอิสลามเป็นหลักในการสอนในโรงเรียนประชาบาล โรงเรียนมัธยมศึกษาและจัดสอนวิชาศาสนาอิสลาม เป็นวิชาโท หรือวิชาเอกในวิทยาลัยครูยะลา เพื่อให้เด็กเรียนที่เรียนจบแล้วสามารถสอนวิชาศีลธรรมที่ปรับปรุงใหม่ได้ โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ระดับประถมศึกษา หลักสูตรโคโธอำนาจแก่ผู้ตรวจการศึกษาเป็นผู้กำหนดวิชาศีลธรรมให้เป็นไปตามสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนั้น ๆ โคโธ จึงให้ผู้ตรวจการศึกษาภาคศึกษา 2 ดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ทำประมวลการสอนวิชาศีลธรรมโดยใช้ข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลามเป็นหลักในการสอน สำหรับใช้สอนนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม

1.2 ทำหนังสือคู่มือครู สำหรับสอนตามประมวลการสอนวิชาศีลธรรมที่จัดทำขึ้น

1.3 อบรมครูหรือเจ้าหน้าที่วิชาการของจังหวัดให้สามารถใช้หนังสือคู่มือครูสอนวิชาศีลธรรมที่ใช้ข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลาม เพื่อให้ไปอบรมครูในจังหวัดต่อไป

2) ระดับมัธยมศึกษา มอบให้กรมสามัญศึกษารับไปดำเนินการทำนองเดียวกับภาคศึกษา 2

3) วิทยาลัยครูยะลา ให้ผู้ตรวจการศึกษา ภาคศึกษา 2 กับผู้อำนวยการวิทยาลัยครูยะลา ปรีक्षाหารหรือการจัดสอนวิชาศาสนาอิสลามเป็นวิชาโท หรือวิชาเอกในวิทยาลัยครูยะลา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

ในระดับประถมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้จัดทำหลักสูตรวิชาศีลธรรม ในหัวข้อธรรมะศาสนาอิสลาม พร้อมหนังสือเสร็จเรียบร้อย และได้เริ่มดำเนินการฝึกอบรมครูจำนวน 60 คน เสร็จเรียบร้อยแล้วตั้งแต่วันที่ 2 - 7 พฤษภาคม 2517 ตามโครงการเลขที่ 1709 ของสำนักงานศึกษาธิการ เขต 2 นอกจากนี้ ภาคศึกษา 2 ได้จัดทำตำราแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะในวิชาศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คือ

- วิชาสังคมศึกษา เน้นทางพุทธศาสนา ระดับ ป. 1 - 7

จำนวน 7 เล่ม

- วิชาสังคมศึกษา เน้นทางศาสนาอิสลาม ระดับ ป.1 - 7

จำนวน 7 เล่ม

เฉพาะทางศาสนาอิสลาม ให้จัดทำตารางสอดคล้องกับประมวลการสอน และคู่มือครูซึ่งได้จัดทำแล้ว

นอกจากนี้ วิชาสังคมศึกษา หนังสือธรรมจริยา หรือหนังสือกลางระดับ ป.4 - ป. 7 จำนวน 4 เล่ม ซึ่งสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม หนังสือทั้ง 18 เล่มนี้ ทำสำเร็จเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2517

เนื่องจากวิทยาลัยครูยะลาเป็นสถานศึกษาฝึกหัดครู มีหน้าที่รับผิดชอบผลิตครูส่วนใหญ่ให้กับจังหวัด ปัตตานี, ยะลาและนราธิวาส ซึ่งประชาชนในสามจังหวัดดังกล่าวแล้วนั้นประมาณ 85 % เป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ฉะนั้นเพื่อจะจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นประการหนึ่งและเพื่อให้สอดคล้องกับที่ กรมสามัญศึกษาได้อนุโลมให้สอน ศาสนาอิสลามในวิชาศีลธรรมในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาได้ อีกประการหนึ่ง กรมการฝึกหัดครูได้พิจารณาถึงความจำเป็นอันนี้ และเห็นสมควรเปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามในหมวดวิชาพิเศษตามหลักสูตรประกาศียบัตรวิชาการศึกษาชั้นในวิทยาลัยครูยะลา และเปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามเป็นวิชาโทตามหลักสูตร ประกาศียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง สำหรับวิทยาลัยครูยะลาได้เปิดสอนไปแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักเรียนครูที่สำเร็จไปจากสถานศึกษาแห่งนี้ได้มีความรู้ ความสามารถที่จะออกไปทำการสอนวิชาศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

การเปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามชั้นในวิทยาลัยครูนี้ จะช่วยให้พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนไทยมุสลิมได้มีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อโรงเรียนและต่อทางราชการสืบไป และจะได้นับสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรหลานได้เข้าศึกษาเล่าเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและฝึกหัดครู ด้วยความเต็มใจ และมีปริมาณมากยิ่งขึ้นตามลำดับ อันจะเป็นผลดีต่อประเทศชาติในส่วนรวมอีกด้วย

การจัดการศึกษาในวิทยาลัยครู

สำหรับการจัดการศึกษาในวิทยาลัยครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะเวลาที่ 3 (2515 - 2519) พอจะกล่าวได้โดยสังเขปดังนี้

วิทยาลัยครูผลิตครู 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผลิตครูภาคปกติกับภาคนอกเวลานั้น จึงมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง พ.ศ. 2507 กับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ภาคนอกเวลา พ.ศ. 2515¹ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนักศึกษาไทยมุสลิมภาคปกติเท่านั้น

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพครู

หลักการ ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการผลิตครู จะต้องเลือกบุคคลที่มีสติปัญญาและความสามารถสูงพอที่จะศึกษาให้สำเร็จได้ในแต่ละระดับ รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีทัศนคติ บุคคลิกภาพ และความสนใจ เหมาะสมที่จะประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริงมารับการฝึกอบรมในวิทยาลัยครูที่อยู่ในหรือใกล้กับท้องที่ของตน เพื่อว่า บุคคลเหล่านั้น จะได้มีความผูกพันที่จะกลับไปปฏิบัติหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นของตน และเป็นผู้นำชุมชน

วิธีการ เนื่องจากหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตลอดจนความต้องการในการใช้ครู ของแต่ละระดับไม่เหมือนกัน การคัดเลือกบุคคลเข้ารับการฝึกอบรมในวิทยาลัยจึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม

¹ คู่มือนักศึกษาวิทยาลัยครูยะลา, 2517 - 2518, หน้า 6 และหน้า 77.

ระดับป.กศ. เนื่องจากในชนบทที่ห่างไกลยังขาดครูในระดับนี้ไปสอนในชั้นประถมศึกษาตามท้องถิ่นกันดาร จึงเปิดโอกาสให้บุคคลในท้องถิ่นดังกล่าวทุกท้องถิ่นได้รับการคัดเลือกเข้ารับการฝึกอบรมในวิทยาลัยครูที่รับฝึกชอบท้องถิ่นนั้น ๆ และให้วิทยาลัยครูเป็นผู้สอบคัดเลือกเอง เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ และมีความเหมาะสมที่จะเป็นครู โดยให้ผู้สมัครแข่งขันกันเองตามระดับตำบล เทศบาล และสหภาพบาล ส่วนจำนวนที่จะรับได้ในแต่ละปีการศึกษานั้นให้คำนวณจากยอดที่กำหนดไว้ในแผนการผลิตครู แล้วจัดสรรให้แก่ระดับตำบลโดยถือจำนวนประชากรเป็นหลัก

ระดับ ป.กศ. ขั้นสูง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้เป็นการผลิตครูที่สามารถสอนวิชาเฉพาะได้อย่างน้อย 2 วิชา และเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ จึงจำเป็นจะต้องคัดเลือกบุคคลที่สามารถศึกษาได้สำเร็จ ตามหลักสูตร การคัดเลือกจึงดำเนิน 2 วิธีคือ

- 1) คัดเลือกนักเรียนระดับ ป.กศ. ที่เรียนดีและมีความประพฤติดี เรียนต่อในระดับ ป.กศ. ขั้นสูง
- 2) กำหนดจำนวนนักศึกษาอีกส่วนหนึ่งไว้สำหรับให้ผู้มีสิทธิ์โดยทั่วไปสมัครสอบคัดเลือก โดยการกำหนดให้มีการแข่งขันตามจำนวนจัดสรรในระดับจังหวัด โดยการกำหนดให้มีการแข่งขันตามจำนวนจัดสรรในระดับจังหวัด และจำนวนรับในแต่ละวิชาเอก การจัดทำเนียบการในเรื่องการรับสมัครและการสอบคัดเลือกจึงควรจะมีคีย์ให้เหมาะสมกับความพร้อมของวิทยาลัยในคานาวิชาการ

การคัดเลือกบุคคลเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยครู

หลักการ อนาคตของชาติส่วนหนึ่งฝากไว้กับครู ถ้าครูศึกษาดีจะปลอดภัยมั่นคง ฉะนั้น บุคคลที่จะฝึกอบรมครูให้เป็นคนดีหรืออาจารย์ที่สอนครูก็จะต้องเป็นครู

ที่ค้ำพองที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้รับการฝึกอบรมได้ คือไม่เพียงแต่มีความรู้ดีและความสามารถทางวิชาการสูงเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นผู้มีศรัทธาในอาชีพครูและมีความรับผิดชอบอย่างดี

วิธีการ เนื่องจากการรับบุคคลเข้าทำงานในวิทยาลัยครูและกรมการฝึกหัดครู มีวิธีดำเนินการสอบคัดเลือกตามระเบียบที่ ก.พ. ได้กำหนดไว้ หรือการขอโอนตามความต้องการของสถานศึกษาครูอาจารย์ส่วนมากในวิทยาลัยครู เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จากสถาบันฝึกหัดครู ทั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาและมหาวิทยาลัย บางส่วนเป็นผู้สำเร็จการศึกษาวิชาเฉพาะจากคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยครูยะลา

วิทยาลัยครูยะลาเป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า "การฝึกหัดครู" เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตนและทำหน้าที่เป็นผู้ออกให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการโดยรอบคอบขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในระดับที่วิญญูชนจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคคลสภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์และบทบาทต่อสังคม" ¹

เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว วิทยาลัยครูยะลาจึงมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

¹ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 9.

- 1) เพื่อฝึกอบรมให้นักศึกษามีความรู้, ความสามารถในวิชาชีพทั้งทาง
 ความทฤษฎีและทางคานปฏิบัติ
- 2) เพื่อฝึกอบรมนักศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณธรรม คีลธรรมและวัฒนธรรม
 อันดีงาม
- 3) เพื่ออบรมนักศึกษาให้ตระหนักในเกียรติยศและชื่อเสียงในวิทยาลัยครู
 ยะลา ซึ่งนักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้นและช่วยกันเผยแพร่
- 4) เพื่อเสริมสร้าง "บุคลิกภาพ" ของนักศึกษาทุกคนให้เหมาะสมกับ
 อาชีพครู
- 5) เพื่ออบรมให้ทราบซึ่งในความสำคัญของ "อาชีพครู"
- 6) เพื่อฝึกนักศึกษาให้รู้ถึงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง
 และเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- 7) เพื่ออบรมให้เข้าใจและมีความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย

การผลิต

วิทยาลัยครูยะลา ทำหน้าที่ผลิตครู 3 ระดับ คือ นอกจากระดับประกาศ-
 นียบัตรวิชาการศึกษาและระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงแล้ว ในปีการศึกษา
 2517 ได้เปิดระดับปริญญาวิชาเอกภาษาอังกฤษ

หลักสูตรที่ศึกษา

หลักสูตรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) รับนักเรียน
 ที่สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 เดิม หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบัน เพื่อเข้าศึกษาตาม

หลักสูตร ป.กศ. เป็นเวลา 2 ปี จะต้องเรียนวิชาต่าง ๆ ใ้ครบ 130 หน่วยกิต
ซึ่งแบ่งเป็นรายวิชาดังนี้

วิชาสามัญ	75	หน่วยกิต
วิชาพิเศษ	35	หน่วยกิต
วิชาการศึกษา	20	หน่วยกิต

2) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) รับ

นักเรียนที่สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โดยรับศึกษาต่ออีก 2 ปี นักเรียนใน
ระดับนี้จะต้องเรียนวิชาต่าง ๆ 130 หน่วยกิต ซึ่งแบ่งเป็นรายวิชา ดังนี้

วิชาสามัญ	30	หน่วยกิต
วิชาโทและวิชาเอก	80	หน่วยกิต
วิชาการศึกษา	20	หน่วยกิต

การใช้ชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา

ปัจจุบันผู้ปกครองนักเรียนไทยมุสลิม มีความตื่นตัวในการศึกษามากกว่า
เดิม ฉะนั้น จึงส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าศึกษาในสถาบันชั้นสูงมากยิ่งขึ้น ประกอบ
กับการได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครูด้วย จึงทำให้มีจำนวน
นักเรียนไทยมุสลิมเพิ่มขึ้นทุกปี กรมการฝึกหัดครูให้โควตาสหิทธิพิเศษ 15 % ของ
โควตาของผู้ที่จะเข้าศึกษาทั้งหมด ซึ่งสิทธิพิเศษนี้มีเพียง 4 จังหวัดภาคใต้เท่านั้น
เช่น ในวิทยาลัยครูยะลา ซึ่งมีนักเรียนไทยมุสลิมจาก 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้มา
สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อตามโควตาสหิทธิ 15 % หรือประมาณ 160 คน อีก 85 %
เป็นนักเรียนไทยมุสลิมและนักเรียนไทยพุทธที่มาสอบอิสระอีก เช่น ในปีการศึกษา 2513
มีนักเรียนไทยมุสลิมที่ได้โควตาสหิทธิพิเศษ 160 คน

การสอบคัดเลือก จะองค์ดำเนินการสอบคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ ซึ่งกรมการฝึกหัดครู กำหนดไว้ เช่นในส่วนภูมิภาค ให้จังหวัดหรือสถานศึกษาประจำศรับสมัครอย่างน้อย 15 วัน ก่อนวันสอบคัดเลือก ผู้สมัครจะต้องส่ง

- ก. โยแสดงวุฒิ
- ข. รูปถ่ายปัจจุบันไม่เกิน 6 เดือน หนาตรงไม่สวมหมวก ขนาด 4 X 6 เซนติเมตร 2 รูป
- ค. เงินค่าสมัคร 10 บาท

สำหรับส่วนกลางกองโรงเรียนฝึกหัดครู หรือสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ประการศรับสมัคร เช่นเดียวกับส่วนภูมิภาค นักเรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกได้แล้ว จะต้องจ่ายเงินค่าบำรุงการศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเก็บ เงิน บำรุงการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครูอนุมัติไว้ นอก- จากนี้จะต้องจ่ายเงินประกันของเสียหาย 100 บาท ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาน ศึกษา เงินจำนวนนี้จะคืนให้นักเรียนเมื่อออกจากสถานศึกษา ถ้าปรากฏว่านักเรียน ทำสิ่งของของสถานศึกษาเสียหาย สถานศึกษามีอำนาจหักเงินนี้ไว้ได้

การศึกษาในวิทยาลัยครูยะลา

นักเรียนไทยมุสลิมที่เข้ามาศึกษาในวิทยาลัยครูยะลาส่วนมากมักจะรู้จัก มักรู้กันมาก่อน ฉะนั้น จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการปรับตัวระหว่างนักเรียนไทยมุสลิม ด้วยกัน แต่อาจจะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับนักเรียนไทยพุทธ สำหรับปัญหาใน ทางการเรียน ปัญหาตามอื่น ๆ ทางวิทยาลัยมีแผนกแนะแนว มีอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งส่วนใหญ่อาจารย์ที่ปรึกษามักจะเป็นอาจารย์ที่นับถือศาสนาพุทธ อาจารย์ไทยมุสลิม มีเป็นส่วนน้อย แต่อย่างไรก็ดี อาจารย์ไทยพุทธก็พยายามศึกษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาวไทยมุสลิมและพยายามใกล้ชิดกับนักศึกษามาก ดังจะเห็นได้จาก ทุกวันพุธ จะมีชั่วโมง Home - Room เพื่อให้นักเรียนและครูอาจารย์ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

นักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนในวิทยาลัยครูมีทั้ง ภาคปกติและภาคนอกเวลา สำหรับนักเรียนภาคนอกเวลาจะเรียนระหว่าง เวลา 16.30 - 21.00 น. ในวันปกติ ส่วนวันหยุดราชการและภาคเรียนฤดูร้อน เรียนระหว่าง 8.00 - 21.00 น.

การจัดกิจกรรมในวิทยาลัยครูยะลา

วิทยาลัยครูยะลาส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนไทยมุสลิมจัดตั้งขึ้น เช่น มีชุมนุมอิสลามในวิทยาลัย มีการก่อตั้งกลุ่มนักศึกษามุสลิม ซึ่งมีผู้แทนชั้นเรียนแต่ละชั้นเป็นกรรมการ มีการเลือกตั้งประธาน รองประธาน ฯลฯ ชุมนุมมุสลิม มีบทบาทในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเพณีของชาวไทยมุสลิม เช่น การจัดนิทรรศการทางวิชาการ หรือการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานเทศกาล ฮารีรายอ งานถือบวช เป็นต้น นอกจากนี้ชุมนุมมุสลิมยังได้รับความยินยอมจากวิทยาลัยในการจัดสถานที่สำหรับทำละหมาด (สวคมนตรีไหวพระ) ให้แก่นักเรียนไทยมุสลิมโดยเฉพาะ แสดงว่า วิทยาลัยครูยะลาเอาใจใส่ในทุกข์สุขของนักเรียนไทยมุสลิมมาก ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนไทยมุสลิมที่ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเขียนเรียงความเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อวิทยาลัยครูยะลาพอจะสรุปได้ดังนี้ คือ นักเรียนไทยมุสลิมมีความรู้สึกที่สถาบันแห่งนี้ส่วนหนึ่งได้เป็นของเขาอย่างแท้จริง เพราะมีอะไรหลาย ๆ อย่าง ที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นใจกว่าวิทยาลัยครูอื่น ๆ นักเรียนไทยมุสลิมบางคนที่เคยไปศึกษาในวิทยาลัยครูอื่น ๆ มาแล้ว เมื่อมีโอกาสกลับมาเรียนที่วิทยาลัยครูยะลาอีก ก็มีความรู้สึกว่า วิทยาลัยครูยะลาให้ความอบอุ่นเหมือนได้อยู่ที่บ้านอย่างแท้จริง นักเรียนไทยมุสลิมเหล่านี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็เข้ารับราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ อีกส่วนน้อยเท่านั้นที่เรียนต่อในชั้นปริญญาตรีหรือปริญญาโท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่อำนวย

การบริการอาหารในสถานศึกษา

วิทยาลัยครูยะลา มีความตระหนัก ถึงข้อจำกัดในเรื่องอาหารของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา ฉะนั้นทางวิทยาลัยจึงได้บริการอาหารทั้ง 3 เวลา คือ เช้า กลางวัน เย็น แก่นักเรียนไทยมุสลิมที่พักในหอพักวิทยาลัย โดยแยกห้องปรุงอาหาร ภาชนะ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ประกอบอาหาร ซึ่งจะมีแต่คนไทยมุสลิมเท่านั้น ในห้องครัวของนักเรียนไทยมุสลิม ส่วนห้องปรุงอาหารของนักเรียนไทยพุทธแยกอยู่ต่างหาก เครื่องใช้ทุกอย่างไม่ปะปนกัน ฉะนั้น นักเรียนไทยมุสลิมก็ไม่วิตกกังวลในเรื่องอาหาร อยากรักดีนักเรียนเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิมก็ตาม จะต้องนั่งรับประทานอาหารในโรงอาหารเดียวกัน โต๊ะเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อสร้างความสามัคคี

ที่พักอาศัยของนักศึกษา

ก่อนที่จะกล่าวถึงที่พักอาศัยของนักศึกษา ขอกล่าวถึงลักษณะและปัญหาของที่พักประเภทต่าง ๆ เสียก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้มองเห็นภาพพจน์ของที่พักนักศึกษาประเภทต่าง ๆ และเพื่อความเข้าใจในการวิเคราะห์ปัญหาต่อไป

ลักษณะและปัญหาของที่พักประเภทต่าง ๆ

ที่พักของนักศึกษาในระหว่างมาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในวิทยาลัยครูยะลา ก็มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนไทยมุสลิมเป็นอย่างมาก ที่พักของนักศึกษาอาจจะแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

1) หอพักของวิทยาลัย วิทยาลัยครูยะลา มีหอพักสำหรับบริการนักศึกษาภาคปกติอย่างเพียงพอ กล่าวคือ มีหอพักนักศึกษาชายและหญิงทั้งหมด 6 หอ เป็น

หอพักสำหรับนักศึกษาชาย 2 หอ หอพักสำหรับนักศึกษาหญิง 4 หอ นักศึกษาที่จะเข้า
อยู่ในหอพักจะต้องผ่านการสอบสัมภาษณ์และสอบข้อเขียนจากวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อ
พิจารณาความประพฤติ การแต่งกายและบุคลิกภาพ เหมาะสมที่จะเป็นครูเพียงไร
นอกจากนั้นยังพิจารณาดังภูมิฐานะเดิมของนักศึกษา นักศึกษาที่มีภูมิฐานะเดิมใน
จังหวัดภาคใต้จะได้รับการพิจารณาก่อน การพักอาศัยอยู่ในหอพักของวิทยาลัยนี้
จะเห็นได้ว่าเป็นการอยู่รวมกันทั่วไป จะแบ่งแยกกันก็แบบแยกหอพักชาย, หอพัก
หญิง และการรับประทานอาหาร ซึ่งมีการจัดอาหารไทยพุทธและไทยมุสลิมเท่านั้น
ส่วนกิจกรรมอย่างอื่นก็รวมกันหมด ทำให้นักศึกษาทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ได้มี
โอกาสพบปะสังสรรค์ระหว่างอยู่หอพัก และมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ทำให้การ
ปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาไทยพุทธและไทยมุสลิมเป็นไปโดยอัตโนมัติ คือหมาย
ความว่า ค่อย ๆ เข้าใจในวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของกันและกัน
นักศึกษาไทยมุสลิมบางคนไม่เคยเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยพุทธ
เลย แต่เมื่อมาอยู่ในหอพักของวิทยาลัยก็รู้และเข้าใจในวัฒนธรรม ประเพณีของ
นักศึกษาไทยพุทธ และในทำนองเดียวกันนักศึกษาไทยพุทธ ซึ่งบางคนมาจากจังหวัด
สงขลา นครศรีธรรมราช และบางคนก็อยู่ในสี่จังหวัดภาคใต้ แต่ไม่เคยเข้าใจ
วัฒนธรรมและประเพณีของนักศึกษาไทยมุสลิม เมื่อได้มาอยู่รวมกันในหอพักของ
วิทยาลัยแล้วก็จะเกิดความเข้าใจ เนื่องมาจากการพบปะสังสรรค์และร่วมกิจกรรม
นั่นเอง

เนื่องจากแผนกหอพัก เป็นแผนกหนึ่งในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง
ซึ่งพยายามเน้นหนักไปในด้านดูแลปกครองนักศึกษาให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดีงาม
ซึ่งเป็นการเตรียมนักศึกษาให้เป็นครูที่ดี มีคุณธรรม ศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม
ตามระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้นักศึกษามีความเป็นอยู่
สะดวกสบายและมีความรู้สึกปลอดภัย ฝ่ายปกครองจึงได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
นักศึกษาเป็น 2 ประเภท สำหรับในตอนนี้จะกล่าวถึง

1) แผนกปกครอง นักศึกษาประจำหอนอนก่อน ซึ่งแบ่งเป็นแผนกปกครอง นักศึกษาประจำหอนอนชายและแผนกปกครองนักศึกษาประจำหอนอน หญิง วิทยาลัยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้หอนอนให้เป็นประโยชน์ในทางการศึกษา การอบรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี และการทำงานร่วมกัน ตามแบบประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ วิทยาลัยจึงได้สร้างกลไกการปกครองและกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะตามที่ต้องการ กล่าวคือ หอ-นอน แต่ละหลังจะมีอาจารย์ปกครองหอนอนเป็นหัวหน้าทำหน้าที่ดูแลกิจการในหอนอน ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย โดยให้นักศึกษาที่อยู่ประจำหอนอนนั้นได้ฝึกหัดปกครองกันเอง ตามแบบประชาธิปไตย มีการประชุมวางโครงการปฏิบัติงาน แบ่งกลุ่มกันทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ เช่น เรื่องการรักษาความสะอาด การแบ่งเวรกันไปจ่ายตลาด การรักษาความปลอดภัย การบริการน้ำไฟ ยารักษาโรค การซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ ในหอนอน การช่วยเหลือในเรื่องการเรียน การจัดตกแต่งหอนอน และบริเวณหอนอน ตลอดจนการจัดให้มีการประเมินผลงานประจำภาคเรียนและประจำปี เป็นต้น อาจารย์ปกครองหอนอนจะเป็นพี่เลี้ยง กอปรให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ผลจึงทำให้หอนอนสะอาด สวยงาม น่าอยู่ นักศึกษาเข้าใจและซาบซึ้งในการทำงานแบบประชาธิปไตยและอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

2) หอพักเอกชน หอพักแบบนี้มีนักศึกษาอยู่กันหอละประมาณ 10 - 50 คน ผู้มาเช่าหอพักนี้ส่วนใหญ่มักเป็นเพื่อนสนิทกัน จึงจะมาเช่าอยู่ร่วมกันเป็นห้อง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นห้องของนักศึกษาไทยพุทธรวมกับไทยพุทธ และไทยมุสลิมรวมกับไทยมุสลิม บางหอพักก็พักได้เฉพาะไทยพุทธ บางหอพักก็พักได้เฉพาะไทยมุสลิม ดังนั้นการพบปะสังสรรค์และการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาไทยมุสลิมจึงมีอยู่น้อยกว่านักศึกษาที่อยู่ในหอพักวิทยาลัย สำหรับหอพักแบบรวมกันทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม การปรับตัวทางสังคมก็พอมืออยู่บ้าง ปัญหาใหญ่ของการที่ตองแยกหอพัก ก็เนื่องมาจากการรับประทานอาหารเป็นสาเหตุสำคัญ เพราะการที่ไทยมุสลิมได้อยู่ร่วมกัน

ก็จะรับประทานอาหารด้วยกันซึ่งประหยัดกว่าการที่อยู่ร่วมกับนักศึกษาไทยพุทธ เพราะต้องรับประทานอาหารต่างหาก อย่างไรก็ตามก็ ยังมีนักศึกษาไทยพุทธและไทยมุสลิมอาศัยอยู่ในหอพักเอกชนห้องเดียวกันบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ก็มีภูมิลำเนาอยู่ในที่เดียวกัน หรือเป็นเพื่อนสนิทกันมากสมัยที่เรียนอยู่ระดับมัธยมศึกษา แล้วไม่มีที่อาศัยดีเลยรวมกลุ่มกันมาพัก และบางกรณีก็เกิดจากความเข้าใจกันในสมัยที่เป็นนักศึกษาเลยมาพักอยู่ด้วยกัน แต่เป็นส่วนน้อย

3) แบบบ้านเช่า แบบนี้นักศึกษามักจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจของตนเองเป็นหลัก โดยจะรวมกลุ่มกันเช่าบ้าน เฉพาะเพื่อนฝูงที่สนิทสนมกัน การเช่าบ้านแบบนี้ ส่วนใหญ่แล้วก็จะแยกเขาไปตามสภาพชุมชน คือนักศึกษาไทยพุทธก็เช่าในแถบชุมชนไทยพุทธ และนักศึกษาไทยมุสลิมก็จะเช่าอยู่ในแถบชุมชนไทยมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจากความสะดวกในการหาอาหารรับประทาน แต่ก็มีบางสถานที่ ยึดเอาความสะดวกของการมาศึกษาเป็นหลัก โดยจะเช่าบ้านอยู่ใกล้กับสถานศึกษา เป็นสำคัญ ซึ่งประเภทหลังนี้ จะทำให้เกิดการพบปะสังสรรค์และมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าประเภทแรก เพราะเมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ นักศึกษาก็มักจะนัดพบปะกันตามบ้านเช่าที่อยู่ใกล้วิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำให้เกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนไทยพุทธและไทยมุสลิมจึงเป็นไปได้ดีกว่าการเช่าบ้านตามสภาพชุมชนของตน

หอพักประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 นี้ แผนกปกครองนักศึกษาเดินเรียนทำหน้าที่ควบคุมดูแลความประพฤติ และเป็นที่พักเรียนต่าง ๆ ปัจจุบันวิทยาลัยมีนักศึกษาเดินเรียนมากกว่านักศึกษาประจำ เพราะวิทยาลัยเปิดสอนหลักสูตร ป.กศ. และป.กศ. สูง สำหรับบุคคลภายนอกด้วย และนักศึกษาเหล่านี้ไม่มีสิทธิเช่าพักในหอนอนของวิทยาลัย นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการกินอยู่ และปัญหาส่วนตัวอื่น ๆ วิทยาลัยทราบและเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นอย่างดี และได้พยายามเอาใจใส่ดูแลนักศึกษาเหล่านี้เป็นพิเศษ

จัดให้อาจารย์ชาย-หญิงคณะหนึ่ง รับผิดชอบดูแลความเป็นอยู่ และให้คำปรึกษาใน
 ด้านต่าง ๆ และยังจัดให้มีหัวหน้าและรองหัวหน้าของนักศึกษาเดินเรียนทั้งนักศึกษา
 ภาคปกติและภาคค่ำ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักศึกษาเดินเรียน เพื่อประโยชน์
 ในการทำงานร่วมกัน กับฝ่ายนักศึกษาประจำหอนอน ครูอาจารย์ในวิทยาลัย
 สถานักศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้นักศึกษาเดินเรียนได้ เข้ามารวมและรับทราบความ
 เป็นไปในกิจการของวิทยาลัยให้มากที่สุดและดีที่สุด นอกจากนี้วิทยาลัยได้ใช้ความ
 พยายามทางอื่น ที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาดังกล่าว อาทิ มอบหมายให้
 อาจารย์ประจำชั้น ประจำวิชา ไปเยี่ยมเยียนนักศึกษาที่บ้านพัก ทั้งในยามปกติและ
 ยามป่วยไข้ เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและสุขภาพ ความเป็นอยู่ที่แท้จริง อันจะได้หา
 ทางช่วยเหลือในโอกาสต่อไป วิทยาลัยพยายามหาทางช่วยเหลือให้นักศึกษาได้มี
 ผู้ปกครองคอยดูแลอันเป็นที่เชื่อถือได้ และให้นักศึกษาได้มีที่พักอาศัยที่ปลอดภัย และ
 อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

4) แบบพักกับญาติพี่น้อง และอาศัยอยู่บ้านของตนเอง นักศึกษาที่มา
 จากต่างจังหวัด แต่มีญาติพี่น้องอยู่ในตัวจังหวัดยะลา ก็จะมาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง
 ของตนเอง นักศึกษาเหล่านี้โอกาสที่จะพบปะสังสรรค์และเกิดการปรับตัวทางสังคม
 มีน้อยกว่าสามพวกแรกทั้งกล่าวมาแล้ว เพราะนักศึกษาเหล่านี้ เมื่อมีกิจกรรมก็จะ
 มีโอกาสร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาคนอื่นน้อย ทั้งนี้เพราะความไม่สะดวกในการไป
 มา ประกอบกับเมื่อกลับมาบ้านคิดถึงประสบกับสภาพแวดล้อมสังคมเก่า ทำให้การ
 เปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางสภาพของสังคมใหม่ที่ได้จากสถานศึกษามีน้อยกว่า 3
 ประเภทแรก

สำหรับที่พักอาศัยของนักศึกษามุสลิม จากการศึกษิตตามตารางที่ 5 เมื่อ
 สอดตามนักศึกษามุสลิมถึงที่พักอาศัยในขณะที่มาศึกษาในวิทยาลัยครู ปรากฏว่า
 นักศึกษามุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับญาติ ร้อยละ 22.7 นักศึกษามุสลิมที่พักในหอพัก
 เอกชน มีประมาณร้อยละ 22.3 และนักศึกษามุสลิมที่เช่าบ้านอยู่รวมกันมีประมาณ

ร้อยละ 21.3 ส่วนนักศึกษามุสลิมที่พักในหอพักวิทยาลัยมีเพียงส่วนน้อย คือ ร้อยละ 13.2

เมื่อพิจารณาแยกตามชั้นเรียนจะพบว่า นักศึกษามุสลิม ป.กศ. พักอาศัยอยู่กับญาติมากกว่านักศึกษามุสลิม ป.กศ. สูง กล่าวคือนักศึกษามุสลิม ป.กศ. พักอยู่กับญาติร้อยละ 14.6 เมื่อเปรียบเทียบกับ ร้อยละ 10.3 ของนักศึกษามุสลิม ป.กศ. สูง สำหรับนักศึกษามุสลิมที่พักในหอพักเอกชนนั้น ปรากฏว่า นักศึกษามุสลิม ป.กศ. พักในหอพักเอกชนมากกว่านักศึกษามุสลิม ป.กศ. สูง คือ นักศึกษามุสลิม ป.กศ. พักในหอพักเอกชนร้อยละ 23.6 ในขณะที่นักศึกษามุสลิม ป.กศ. สูง มีเพียงร้อยละ 19.6 เท่านั้น ที่พักในหอพักเอกชน ส่วนนักศึกษามุสลิมที่พักบ้านญาติและบ้านเช่า นั้น นักศึกษามุสลิม ป.กศ. จะพักอยู่กับญาติและเช่าบ้านอยู่น้อยกว่านักศึกษามุสลิม ป.กศ. สูง คือ นักศึกษามุสลิม ป.กศ. ที่พักอยู่กับญาติและเช่าบ้านอยู่มีเพียงร้อยละ 21.6 และร้อยละ 20.1 ตามลำดับ เปรียบเทียบกับร้อยละ 24.7 ของนักศึกษามุสลิม ป.กศ. สูง ที่พักอยู่กับญาติและร้อยละ 23.1 ตามลำดับ

หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างเพศ ปรากฏว่าในหอพักวิทยาลัยนั้น นักศึกษาหญิงจะพักในหอพักวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาชายทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง กล่าวคือนักศึกษาหญิงทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง พักในหอพักวิทยาลัย ร้อยละ 27.5 และร้อยละ 16.3 ตามลำดับ ในขณะที่นักศึกษาชาย มีเพียงร้อยละ 7.4 และร้อยละ 4.2 ตามลำดับเท่านั้น ที่พักในหอพักวิทยาลัยซึ่งตรงกันข้ามกับหอพักเอกชน นักศึกษาชายจะพักในหอพักเอกชนมากกว่านักศึกษาหญิง ไม่ว่า ป.กศ. หรือ ป.กศ. สูง กล่าวคือนักศึกษาชาย ทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง พักในหอพักเอกชน ร้อยละ 26.99 และร้อยละ 20.8 ตามลำดับ ในขณะที่นักศึกษาหญิงทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง มีเพียงร้อยละ 17.4 และ ร้อยละ 18.4 ตามลำดับ

เมื่อไต่ถามถึงลักษณะและปัญหาของหอพักประเภทต่าง ๆ แล้วต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงระเบียบข้อบังคับของหอนอนนักศึกษาวิทยาลัยครูยะลาและระเบียบทั่วไป ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนไทยมุสลิมอยู่มาก

ตารางที่ 5

อัตราส่วนรอยของนักเรียน จำแนกตามเพศ, ชั้นเรียนและที่พักอาศัย

ที่พักอาศัย	ป.กศ.			ป.กศ. สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
บิคามารคา	17.7	17.4	17.6 (35)	18.8	20.4	19.6 (19)	18.2 (54)
หอพักวิทยาลัย	7.4	27.5	14.6 (29)	4.2	16.3	10.3 (10)	13.2 (39)
หอพักเอกชน	26.9	17.4	23.6 (47)	20.8	18.4	19.6 (19)	22.3 (66)
บ้านญาติ	18.5	27.5	21.6 (43)	20.8	28.6	24.7 (24)	22.7 (67)
บ้านเช่า	26.2	8.7	20.1 (40)	31.3	16.3	23.7 (23)	21.3 (63)
ไม่ตอบ	3.0	1.5	2.5 (5)	4.1	-	2.1 (2)	2.3 (7)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

ระเบียบข้อบังคับของหอนอนนักเรียนวิทยาลัยครูยะลา

นักเรียนที่อยู่ประจำในหอนอนของวิทยาลัยครูยะลา ต้องอยู่ในระเบียบวินัยของวิทยาลัยครูยะลาทุกคน ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของหอนอนส่วนใหญ่ นักเรียนไทยมุสลิมสามารถปฏิบัติได้ไม่มีปัญหาว่าจะขัดกับหลักศาสนาแต่ประการใด โดยเฉพาะกิจวัตรประจำวันที่นักเรียนไทยพุทธและไทยมุสลิมจะต้องปฏิบัติ ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

05.00 น.	ตื่นนอน
06.00 น.	ฝึกพลศึกษาและพัฒนาหอ
07.00 น.	อาบน้ำ
07.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30 น.	เรียนภาคเช้า
11.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.30 น.	เช้าเรียนภาคบ่าย
15.30 น.	เลิกเรียน
16.00 น.	กิจกรรมและพัฒนาวิทยาลัย
17.00 น.	อาบน้ำ
17.30 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00 น.	เขาคองเรียนตามลำพัง
21.00 น.	สวดมนต์ไหว้พระ (เฉพาะนักศึกษาไทยพุทธ)
22.00 น.	เขานอน

ระเบียบพิจารณาคุณ ระเบียบของหอพักในวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของนักเรียนโดยทั่ว ๆ ไป ว่าจะขัดกับหลักศาสนาและความ เป็นอยู่ของนักเรียนไทยมุสลิมหรือไม่ ก็พอสรุปได้ว่า กฎและระเบียบของหอพัก วิทยาลัยครูส่วนใหญ่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ถึงแม้จะเห็น ได้จากกิจวัตรประจำวันของนักเรียนให้ตื่นนอน เวลา 5.30 น. ซึ่งตรงกับหลักการ ของศาสนาอิสลามที่ว่า มุสลิมจะต้องทำละหมาด (สละมาตย์) ในตอนย่ำรุ่ง ระหว่างเวลา 4.00 - 6.00 น. ทั้งนี้เพื่อให้มุสลิมเป็นผู้ที่ขยันขันแข็งในการ ประกอบอาชีพ นักเรียนไทยมุสลิมที่มีความเคร่งครัดต่อหลักศาสนา ก็จะต้องตื่นก่อน 5.30 น. เล็กน้อย เพื่อใช้เวลาในการละหมาดประมาณ 5 - 10 นาที เท่านั้น เสร็จจากนั้นแล้ว ก็เริ่มฝึกพลศึกษาและพัฒนาหอพัก ซึ่งก็เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม ที่จะต้องทำงานแต่เช้าหลังจากละหมาดแล้ว

ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาหอพักและการพลศึกษา นั้น ก็มีส่วนช่วยให้นักศึกษาไทยพุทธ และไทยมุสลิมมีโอกาสทำงานและสันทนาการร่วมกัน มีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของกันและกัน ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการปรับทัศนคติทางสังคมได้ง่ายขึ้น ดังจะเห็นได้จากนักเรียนไทยมุสลิมที่ชอบเล่นกีฬา จะมีมิตรสหายทั้งที่เป็นไทยพุทธและไทยมุสลิมมากกว่านักศึกษาไทยมุสลิมที่ไม่ได้เล่นกีฬา

ผลจากการจัดกิจกรรมในตอนเช้าคือ การฝึกพลศึกษาและการร่วมกันพัฒนาหอพักนี้เอง ทำให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีโอกาสคบคลาสมากกับนักศึกษาไทยพุทธมากขึ้น นักศึกษาไทยมุสลิมจะได้คบคลาสมากกับนักศึกษาที่มีความสนใจและมีอุปนิสัยตรงกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางภาษาและศาสนาแต่ประการใด นักศึกษาไทยพุทธและไทยมุสลิมที่มีความเข้าใจกัน จะรักใคร่สนิทสนมกันจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และออกไปรับราชการเป็นครูแล้วก็ยังติดต่อไปมาหาสู่กันอีก

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กฎเกณฑ์และระเบียบของหอพักวิทยาลัยครูไม่ขัดกับหลักศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยมุสลิม และไม่ก่อให้เกิดความลำบากใจแก่นักศึกษาไทยมุสลิมในการปฏิบัติตามระเบียบเหล่านั้น แต่ในทางตรงกันข้าม กลับเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาไทยพุทธและไทยมุสลิมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยได้โดยปกติสุข ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้าหากันได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งประการใด

สถิตินักเรียนปีการศึกษาต่าง ๆ

จากสถิตินักเรียนปีการศึกษา 2508 - 2518 ตามตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของนักเรียนไทยมุสลิมจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าอุปการมองเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากสถิติตามตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่านักเรียน ป.กศ. สูง มีจำนวนน้อยกว่านักเรียน ป.กศ. หลายเท่าตัว และทุกปีการศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะปัจจัยทางค่านิยมเศรษฐกิจของครอบครัว

ตารางที่ 6

สถิตินักเรียนไทยมุสลิม ปีการศึกษาต่าง ๆ

ก.กศ.   ป.กศ. สูง

ปีการศึกษา	ป.กศ.			ป.กศ. สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
2508	88	32	120	11	2	13	133
2509	99	40	139	11	3	14	153
2510	104	26	130	16	2	18	148
2511	101	30	131	22	3	25	156
2512	124	47	171	23	6	29	200
2513	154	65	219	17	9	26	245
2514	205	85	290	25	13	38	328
2515	236	—	302	43	18	61	363
2517	264	137	401	55	49	104	506
2518	267	145	412	56	32	88	490

ก็เป็นได้ นอกจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ระดับการศึกษาของบิดา และความเชื่อทางศาสนาที่ไม่ถูกต้องของบิดา ก็อาจมีอิทธิพลต่อการศึกษาคอของนักเรียนไทยมุสลิม

นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ในจำนวนนักศึกษาไทยมุสลิมทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง นั้น ทุกปีการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะประเพณีของท้องถิ่นที่สนับสนุนให้เด็กหญิงแต่งงานเร็วจนเกินไป และแต่งงานในระหว่างที่เรียนยังไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฉะนั้น ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จึงมีนักศึกษาหญิงน้อยกว่านักศึกษาชาย

กล่าวโดยสรุป การใช้ชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครุยะลา ตลอดจนบริการต่าง ๆ ที่วิทยาลัยครุจัดให้กับนักศึกษาไทยมุสลิม แสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยครุยะลาส่งเสริมความเข้าใจ ความร่วมมือ ความสามัคคีระหว่างนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม เป็นวิทยาลัยที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างนักเรียนไทยพุทธและไทยมุสลิม

อย่างไรก็ดี แม้วิทยาลัยจะให้บริการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี แต่นักเรียนไทยมุสลิมเหล่านั้นอาจมีปัญหาในการปรับตัว เพราะก่อนที่นักเรียนไทยมุสลิมเหล่านั้นจะเข้ามาใช้ชีวิตสังคมในวิทยาลัยครู ซึ่งใช้ภาษาไทย มีความเป็นอยู่และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยนั้น เขามีชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันมาก่อน เขาเหล่านั้นเคยเข้าใจว่าโลกของมุสลิมคือโลกของมนุษยชาติ เพราะพระอัลเลาะห์ เป็นผู้สร้างโลกและมนุษย์ขึ้น จึงเกิดความภูมิใจในความเป็นมุสลิมของคนยิ่งนัก เมื่อพวกเขาเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในสังคมโรงเรียนซึ่งยึดถือ ปฏิบัติตามศาสนาพุทธ ใช้ภาษาไทย และปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย อาจทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง และมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งปัญหาในการปรับตัวของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน บางคนอาจปรับตัวได้ง่าย บางคนอาจปรับตัวได้ยาก ซึ่งย่อมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยทางภูมิหลังของครอบครัว กับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ความเคร่งศาสนา ซึ่งจะได้อธิบายในบทต่อไป.